

Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta sairaan- hoitopiireille koronaviruspandemiasta aiheutuvien kustannusten ja alijäämän kompensointiin

Hallitus on 5.6.2020 antanut eduskunnalle vuoden 2020 neljännen lisätalousarvioesityksen HE 88/2020 vp, joka sisältää tukipaketin kunnille sekä hallituksen esityksen HE 90/2020 vp laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 ja 55 §:n muuttamisesta. Kyseisten esitysten perusteella valmistellaan erikseen sairaanhoitopiireille suunnattu valtionavustus.

Sairaanhoitopiireille suunnatun tuen myöntämisestä valmistellaan valtioneuvoston asetus, joka sisältää hakumenettelyperusteet ja myöntämiskriteerit. Asetus valmistunee elokuussa, avustusten haku käynnistyy syyskuussa ja avustukset maksettaisiin loppuvuodesta 2020. Asetus olisi voimassa 31.12.2021 asti.

Koronaviruspandemiasta sairaanhoitopiireille valtionavustuksena valmisteltava tuki

Valtioneuvoston asetusta tulitisiin soveltamaan valtion talousarvion momentille 28.90.34 (valtionavustus sairaanhoitopiireille koronaviruspandemiasta aiheutuvien kustannusten ja alijäämän kompensointiin) otetusta määrärahasta myönnettävien valtionavustusten myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön. Valtionavustusta voitaisiin myöntää erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 7 §:n mukaisille sairaanhoitopiirin kuntayhtymille.

Kuntaliitto pitää kannatettavana sairaanhoitopiireille erikseen suunnattavaa tukea. Tämä mahdollistaa alueellisesti vaihtelevan epidemiatilanteen huomioimisen ja tuen kohdentumisen sairaanhoitopiireille, joille on aiheutunut merkittäviä kustannuksia koronaepidemiaan varautumisesta ja potilaiden hoidosta.

Asetusluonnoksen perusteella avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi koronaviruspandemiasta 16.3.2020 jälkeen aiheutuneiden kustannusten ja alijäämän kompensointi. Avustusta saisi käyttää koronaviruspandemiaan varautumiseen, torjuntaan ja hoitoon, niihin liittyvien irtaimen käyttöomaisuuden

hankintamenoihin ja muihin välttämättömiin koronaviruspandemiasta avustettavan sairaanhoitopiirin toiminnalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Määrärahasta enintään 80 prosenttia jaettaisiin sairaanhoitopiirien jäsenkuntien asukasmäärien perusteella ja enintään 20 prosenttia sairaanhoitopiirissä toteutuneiden, koronaviruksesta aiheutuneiden tehohoitovuorokausien perusteella. Toteutuneet tehohoitovuorokaudet otettaisiin huomioon hakuilmoituksessa erikseen ilmoitettavan päivämäärän mukaisesti. Lisäksi valtionavustukseen oikeuttavina kustannuksina huomioitaisiin sairaanhoitopiirille aiheutuneet kustannukset, jotka ovat aiheutuneet terveydenhuollon henkilökunnan lähettämisestä Ahvenanmaan maakunnan käyttöön.

On perusteltua, että valtionavustukset painottuvat niille sairaanhoitopiireille, joissa on hoidettu koronaviruksen saaneita potilaita. Kuntaliitto on toteuttanut yhteistyössä sairaanhoitopiirien kanssa koronapandemian taloudellisten vaikutusten arviointia maaliskuu- kesäkuussa 2020. Arvioiden perusteella vaikutus sairaanhoitopiirien talouteen kohdistuu sekä vuoteen 2020 että vuoteen 2021. Yhteisvaikutus on viimeisimmän arvion perusteella yli 600 milj. euroa sairaanhoitopiirien taloutta heikentävä.

Koska koronapandemian vaikutukset sairaanhoitopiirien toimintaan ja talouteen jatkuvat edelleen vuonna 2021 elektiivisen toiminnan siirtymisestä aiheutuvien jononpurkutoimien vuoksi, tulee sairaanhoitopiirien korvausten kohdistua sekä vuoteen 2020 että vuoteen 2021.

Mikäli koronapandemiasta aiheutuu sairaanhoitopiireille alijäämää, jäsenkunnat ovat vastuussa alijäämän kattamisesta. Kuntalain (117 §) ja kuntayhtymien perussopimusten (56 §) perusteella jäsenkunnat vastaavat kuntayhtymien (110 §) tuottamien alijäämien kattamisesta. Riskinä ovat arviointineuttelyt (118 - 119 §). Sairanhoitopiireille kohdennettavan suoran valtionavustuksen tulee vähentää riskiä koronapandemiasta johtuneen alijäämän muodostumiseen ja kuntien terveydenhuollon kustannusten hallitsemattomaan kasvuun.

Kuntaliitto edellyttää, että koronapandemiasta aiheutuneen sairaanhoitopiirien alijäämän kompensointi on selkeästi yksi myöntämiskriteereistä. Valtioneuvoston asetuksen perusteella maksettavan valtionavustuksen tulee kattaa koronapandemiasta johtuva sairaanhoitopiirien alijäämä.

Valtionavustuksen hakeminen ja maksaminen

Valtionavustusta haettaisiin hakuajankohtana valtiovarainministeriöltä. Avustuksesta päättäisi valtiovarainministeriö kuultuaan sosiaali- ja terveysministeriötä. Avustuspäätöksessä voitaisiin asettaa ehtoja ja rajoituksia avustuksen käytölle ja maksamiselle. Avustus maksettaisiin avustuspäätöksen perusteella kultakin kalenterivuodelta yhdessä erässä. Avustuksen saajan olisi toimitettava valtiovarainministeriölle selvitys avustuksen käytöstä avustuspäätöksessä määritellyn päivämäärään mennessä. Liitteinä toimitettaisiin avustuksen saajan tilinpäätös sekä muut avustuksen käytön ja vaikutusten selvittämisen kannalta tarpeelliset selvitykset.

Valtioneuvoston asetusluonnoksesta ei käynyt selvästi esiin, milloin valtionavustus maksetaan sairaanhoitopiireille ja kirjataanko valtionavustus vuoden 2020 vai vuoden 2021 kirjanpitoon. (9 § Valtionavustusten maksaminen, 10 § Selvitys avustuksen käytöstä, 11 § Voimaantulo). **Avustuksen saajan tilinpäätös vuoden 2020 osalta valmistuu vasta alkuvuodesta 2021.**

Sairaanhoitopiireille myönnettyjen valtionavustusten kokonaissummat tulee ilmoittaa niiden jäsenkunnille (Kuntalaki 116 §), eikä jäsenkuntia saa laskuttaa sairaanhoitopiirien varautumisesta, johon on myönnetty valtionavustus. Jäsenkunnille hyvitetään jäsenkuntalaskutuksessa se osuus koronavirukseen sairastuneiden hoidosta, jonka valtio on maksanut sairaanhoitopiireille valtionavustuksena.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
Johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

Mia Malmila
Erityisasiantuntija